

Grote Zaal
Deventer
Schouwburg

403de concert
Woensdag 7 oktober 2020
17.00 & 20.00 uur

Rubens Consort

Sarah Kapustin - viool
Roeland Jagers - altviool
Shuann Chai - piano

Het **Rubens Consort** is een flexibel en eigentijds collectief van bevriende topmusici met een gedeelde passie voor en specialisatie in kamermuziek. Geworteld in de rijke samenspeltraditie en de geraffineerde klankcultuur van het voormalige Rubens Quartet, vertolken de leden van het Consort in diverse formaties meesterwerken uit de muziekgeschiedenis. De musici studeerden aan gerenommeerde instituten in de VS en Europa en brengen de rijkdommen van deze uiteenlopende muzikale achtergronden samen.

Onze concerten worden mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van de Gemeente Deventer in het kader van een 'Kleintje Cultuur'

PROGRAMMA

Bohuslav Martinů (1890-1959)

Duo voor viool en altviool nr. 2 (1950)

Allegro - Lento - Allegro (poco)

Francis Poulenc (1899-1963)

Sonate voor viool en piano (1942-1943 / 1949)

à la mémoire de Federico Garcia Lorca

Allegro con fuoco - Intermezzo. Très lent et calme - Presto tragico

Claude Debussy (1862-1918)

L'Isle joyeuse (1903-1904)

Henry Vieuxtemps (1820-1881)

Élégie voor altviool en piano (1848)

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Trio voor viool, altviool en piano in Es (1786)

'Kegelstatt-Trio'

Andante - Menuetto - Rondeaux: Allegretto

Sarah Kapustin trad op in kamermuziek, als soliste en als concertmeester in Noord-Amerika, Europa, Azië en Australië. Ze soleerde bij het Milwaukee Orchestra, de Juilliard Symphony en de Pasadena Symphony. In 2005 behaalde ze haar masterdiploma aan de Juilliard School bij Robert Mann. Van 2006 tot 2008 studeerde ze kamermuziek aan het Conservatoire National Supérieure de Musique in Parijs. Sarah behaalde prijzen bij talrijke concoursen en was van 2008 tot 2016 primarius van het Rubens Quartet. Naast haar activiteiten als kamermusicus en soliste is ze momenteel concertmeester van het Noord Nederlands Orkest en docente aan de conservatoria van Amsterdam, Groningen en Zwolle.

Roeland Jagers, laureaat van diverse internationale concoursen, was oprichter van het Rubens Quartet. Met dit strijkkwartet trad hij zestien seizoenen op in Europa, de VS en Israël. Zijn opleiding tot Uitvoerend Musicus rondde hij in 2001 af met onderscheiding, evenals zijn vervolgstudie Tweede Fase aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag in 2004. Roeland is aanvoerder van de altviolen in Sinfonia Rotterdam, speelt in het Rubens Consort en in het Metamorphoses Trio. Hij trad op in de belangrijke zalen in o.a. Amsterdam, Zürich, Wenen en Berlijn en is regelmatig te gast op internationale festivals.

Shuann Chai speelt op moderne piano en fortepiano. Zij kreeg privéles van Norma Fisher (Londen), Claus-Christian Schuster (Altenberg Trio, Wenen) en werd intensief begeleid door de Canadese pianist Anton Kuerti. Voordat ze in 2007 naar Nederland verhuisde was ze als musicus ruim tien jaar actief in Boston. Ze trad veelvuldig op als soliste op festivals in Europa en Noord-Amerika. In TivoliVredenburg wijdde ze in 2014 met het eerste recital de nieuwe Hertz-zaal voor kamermuziek in. Ze is actief als docente en treedt op met het Rubens Consort en het Archduke Ensemble.

Bohuslav Martinů ontpopte zich al op jonge leeftijd als een veelbelovend vioolvirtuoos. Wegens 'desinteresse' werd hij weggestuurd van het conservatorium in Praag, maar hij behaalde later zijn staatsexamen en speelde een tijdje in het Tsjechisch Philharmonisch Orkest. In 1923 vertrok hij naar Parijs, waar hij in armoede leefde en compositielessen kreeg van de door hem bewonderde componist Albert Roussel. Door de oorlogsomstandigheden gedwongen week Martinů in 1940 uit naar de VS. In Amerika schreef hij ondermeer zes symfonieën en doceerde hij na de oorlog compositie aan Princeton University. Uiteindelijk keerde Martinů terug naar Europa, waar hij woonde in Nice, Rome en nabij Basel. Hij stierf in Zwitserland en werd in 1979 herbegraven in zijn geboortedorp Policka in Tsjechië.

Martinů had een voortdurende innerlijke drang om te componeren en schreef ruim 400 opusnummers. Hij begon al op zijn tiende levensjaar, was grotendeels autodidact en putte inspiratie uit een grote verscheidenheid aan muzikale stromingen, van barok tot jazz en van volksmuziek tot neoclassicisme.

Het eerste deel van het Duo voor viool en altviool nr. 2 is virtuoos en loopt over van speelvreugde. De muziek is zo rijk dat soms de indruk ontstaat dat er wel vier spelers aan het werk zijn. Het zangerige middendeel doet hier en daar aan volksmuziek denken maar heeft ook een contemplatieve kant. Het slotdeel is lyrisch en opgewekt van karakter.

Francis Poulenc was een getalenteerd liedcomponist en schreef vooral ook prachtige kamermuziek voor blazers. Met strijkinstrumenten had hij meer moeite, om niet te zeggen: hij worstelde ermee. Verder dan sonates voor cello en piano en voor viool en piano, moeizaam gewrocht, kwam hij niet. Als jonge componist waagde hij zich al eens aan het genre viool-piano maar was ontevreden met het resultaat en verwierp het stuk. Hij ondernam daarna nog enkele pogingen, opnieuw zonder resultaat. Later hergebruikte hij wat materiaal, waaruit de sonate ontstond die we nu kennen. Poulenc droeg het werk op aan het jonge viooltalent Ginette Neveu. Hij gaf grif toe dat het werk hem niet gemakkelijk afging en benadrukte dat de beste passages uit de sonate te danken waren aan Neveu, niet aan hemzelf. In 1949, het jaar waarin Neveu verongelukte bij een vliegcrash, herzag Poulenc zijn sonate nog eens.

Poulenc verbleef tijdens de Tweede Wereldoorlog veel in zijn landhuis in Noizay in de Touraine, een gebied dat onder controle van de Duitsers stond. Behoedzaamheid was geboden, maar Poulenc zag toch kans zich in te zetten voor de verzetsorganisatie Front national des musiciens en verklankte daarnaast gedichten van *entartete* dichters als Louis Aragon en Paul Éluard. De Sonate voor viool en piano, geschreven in de oorlogsjaren, kan ook gezien worden als een uiting van verzet. Poulenc droeg het

werk op aan de Spaanse dichter Federico Garcia Lorca, het bekendste slachtoffer van het fascistische Franco-regime.

Het eerste deel heeft veel weg van de sonatevorm, met een hoofdthema, neventhema, doorwerking van dit tweede thema en een recapitulatie. Maar Poulenc verrijkt het geheel met andere muzikale ideeën. Boven het tweede deel van de partituur prijkt een citaat uit Lorca's gedicht *Las seis cuerdas* (De zes snaren): 'La guitarra, hace llorar al los sueños' (De gitaar laat dromen wenen). Het verdriet om het verlies van Lorca spreekt uit de tederheid van dit middendeel, waarin de viool met pizzicati subtiel de Spaanse gitaar suggereert, Lorca's instrument. In het slotdeel verwijst Poulenc naar Lorca's lot: na onheilspellende akkoorden in het lage register van de piano klinkt een angstschreeuw van de viool. Daarna gaat de muziek over in treurnis.

Met *L'Isle joyeuse*, een mengeling van Brits en Frans, verwijst **Claude Debussy** naar het Britse eiland Jersey voor de Franse kust. Vaak wordt gesteld dat *L'Isle joyeuse* geïnspireerd zou zijn op Antoine Watteau's schilderij *L'embarquement pour Cythère*. Daarop staan liefdesparen afgebeeld die in een bootje varen naar Cythera, het mythische eiland dat gewijd is aan de verering van Aphrodite, godin van de zinnelijke liefde.

Na het stranden van zijn huwelijk met Lily Texier genoot Debussy in de zomer van 1904 met zijn nieuwe geliefde Emma Bardac van een vakantie op Jersey. Vanaf zijn vakantieadres schreef Debussy aan Jacques Durand, zijn uitgever in Parijs: 'De zee was erg goed voor me, ze toonde me al haar jurken, ik ben er nog duizelig van.' De zee dus als inspiratie, in plaats van Watteau's schilderij? Niet onmogelijk, ook al omdat Debussy precies in die tijd werkte aan *La Mer*.

Als muziek het gemoed weerspiegelt, dan hadden Debussy en Bardac vast een heerlijke tijd, daar in het Grand Hotel in Saint-Helier: in *L'Isle joyeuse* deinen de bootjes vrolijk op de golfslag van de zee en glinstert het zeewater betoverend. In de sprankelende muziek weerklinkt Debussy's grote passie voor de zee, en de muziek bruist van *joie de vivre*.

De Belgische violist en componist **Henry Vieuxtemps** was een wonderkind. Pas zes jaar oud gaf hij zijn eerste publieke concert, trad daarna al snel op in Luik en Brussel en kwam onder de hoede van Charles Auguste de Bériot. Vieuxtemps debuteerde op zijn negende in Parijs. Hij genoot veel aanzien als componist, o.a. van zeven vioolconcerten. In 1848 speelde Vieuxtemps de première van zijn *Élégie* voor altviool en piano in Sint Petersburg, waar hij violist was aan het hof van Tsaar Nikolaus I.

'Uw juffrouw-zuster, Signora Diniminimi, kus ik honderdduizend maal de hand met het verzoek op haar nieuwe fortepiano goed vlijtig te zijn - maar de vermaning is onnodig, want ik heb nog nooit een leerling gehad die zo vlijtig is en zoveel inzet heeft getoond als zij, en ik verheug me werkelijk haar met mijn geringe vaardigheid verder te onderrichten.' Aldus **Wolfgang Amadeus Mozart** in een brief aan zijn vriend Gottfried von Jacquin in 1787. Signora Diniminimi, ofwel Franziska von Jacquin, speelde eerder dat jaar de pianopartij bij de uitvoering van Mozarts Kegelstatt-Trio in huize Jacquin, waarbij zij werd bijgestaan door Mozart op de altviool en klarinettist Anton Stadler.

De klarinet was een nieuwkomer en Mozart was met meerdere composities een belangrijk wegbereider voor het instrument. De bezetting klarinet-altviool-piano van zijn Kegelstatt-Trio was nieuw en vooruitstrevend. Voor de uitgever té vooruitstrevend: die verving de klarinet door een viool, en die versie hoort u in dit concert.

404de Concert

Stichting Kamermuziek Deventer (opgericht 1954)
Dinsdag 27 oktober 2020, 17.00 en 20.00 uur

Boris Giltburg

Beethoven's laatste pianosonates: op. 109, 110 en 111

programmatoelichtingen en recensies:

www.kamermuziek-deventer.nl